

ISSN 1305-5992

Türkiyat Araştırmaları

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ

Sayı 3

Güz 2005

ARA NESİL ŞAİRİ MEHMET CELÂL'İN MÜŞTEREK ŞİİRLERİ

Dr. İ. Hakkı AKSOYAK

Özet

“Müşterek şiir” birden fazla şairin ortaklaşa meydana getirdiği şiir tarzıdır. 19. yüzyılda bir çok Osmanlı Şairi bu şiir akımına katılmışlardır. Bunlardan biri de ara nesil şairi Mehmet Celâl'dir. Bu çalışmada birçok roman ve şiir kitabı sahibi olan Mehmet Celâl'in müşterek şiirleri üzerinde duruldu. Mehmet Celâl, pek çok roman ve şiir kitabına sahiptir. Celâl, önce dergilerde yayımladığı şiirlerini daha sonra kitaplarına almıştır.

Anahtar kelimeler: Divan Edebiyatı, Osmanlı Edebiyatı, Müşterek Şiir, Mehmet Celâl.

A Member of Interval Generation Mehmet Celâl's Collective Poems

Abstract

“Collective Poems” is a poetic tradition that was participated more than two or three poets. A lot of Ottoman poets can be included to this tradition. One of them is Mehmet Celâl. In this paper, we have studied Mehmet Celâl's “Collective Poems”. According to sources Mehmet Celâl has got a lot of novels and poems. First, Celâl, published “Collective Poems” in the journals; after than added this poems to his poetry books.

Key words: Divan Literature, Ottoman Literature, Collective Poetry, Mehmet Celâl

Ara Nesil Şairi Mehmet Celâl'in Müşterek Şiirleri

Müşterek şiir, birden fazla şairin katılımıyla oluşturulan manzumelerin genel adıdır. Bu şekilde oluşturulan şiirler için “gazel-i müşterek” ve “müşterek” terimleri de kullanılır. Bunlardan en fazla “gazel-i müşterek” terimi kullanılmıştır. Bu terimle sadece müşterek söylenen gazeller değil; her tür nazım şekli ile meydana getirilen müşterek şiirler kastedilir. Elimizdeki örneklerle baktığımızda müşterek manzumelerin beyit, kıta, murabba-ı müzdevic, terbi, şarkı, muhammes, tahmis, müşterek gazele tahmis, müseddes, hatta ka-

side ve kısa mesnevi nazım şekilleri ile yazıldığını görüyoruz. Bu anlam genişlemesinin müşterek şiirlerin daha çok gazel nazım biçimi ile yazılmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır.

Anadolu sahasında müstakil bir manzume olarak ilk müşterek gazeli Ahî (ö.1517) ile Vasfî (16. yüzyıl) divanlarında buluyoruz. İkinci müşterek şiir örneği ise Nişancı Abdurrahman Paşa (ö.1690) ile Nabî (ö.1712)'ye aittir. 19. yüzyılda müşterek şiir sayısında önemli oranda bir artış görülmektedir. Müşterek şiir söylemenin âdeta moda haline dönüşmesi zaman zaman tepki de çekmiştir. O yüzyılda yaşayan Antepî Aynî, müşterek şiiri bölünücü değeri azalan mücevhere benzetir:

Tansîf edince cevheri kadri şikest olur
Nazm etme Ayniyâ gazel-i müşterek abes

Gerçekten de XIX. yüzyılda yaşayan tanınmış veya tanınmamış pek çok şair, bu tarza iltifat etmişlerdir. Abdülhalim Memduh, Ahmet Cevdet Paşa, Ahmet Rasim, Florinalı Nazım ve Namık Kemal müşterek şiiri olan meşhur şahsiyetlerdir. Bunların yanısıra müşterek şiirler yazanlar arasında, hayatları hakkında yeterince bilgi bulamadığımız Bâdî, Bergî, Beşiktaşlı Sadî, Çatalcalı Memduh, Çingene Müşfik Efendi, Erganili Mesut, Leskopikli Nurfî gibi isimler de karşımıza çıkmaktadır. Müşterek şiir yazmaya Bayburtlu Zihnî ve Üsküdarlı Râzî gibi halk şairlerinin katıldığı da görülür.

Müşterek şiirlerin başında çoğu zaman bir ibare, bir satır, bir paragraf hatta bir sayfa tutan başlıklar görülür. Başlıklarda şairlerin hayatı, nereli oldukları, mesleği, şiiri nerede, ne zaman ve ne münasebetle kaleme aldıkları gibi ayrıntılı bilgiler bulunabilir.

Bu manzumeler, genellikle bir gazel yazılması ardından bir başka şairin buna yaptığı eklemelerle meydana getirilir. Örneklerden şiirlerin irticalen söylendiği de görülmektedir. Bu durumda şairlerden biri manzumeyi bir mısra veya beyitle başlatır. Şairler arasında şiire en son giren şair, son mısra yahut beyitle manzumeyi tamamlar. Her mısra veya beytin başına isimlerini veya isimlerinin baş harflerini kaydederler. Böylece her mısraın hangi şaire ait olduğu bir bakıma tescil edilmiş olur. Elimizdeki örneklere göre müşterek şiiri oluşturan şair sayısı en az iki, en fazla altı olabilmektedir.

Bu şiirlere mekânlardan başlayarak bir göz atalım. İstanbul'da Fertek Meyhanesi, Yenikapı meyhaneleri, Bursa'da teferrüc mesireleri veya bir evdeki mangal başı müşterek şiirlerin oluşturulduğu mekân olur. Özellikle

meyhaneler, bu tür şiirlerin yaratılması için elverişli ortam oluşturur. Ahmet Rasim hatıralarında müşterek kıta, rübaî, hamriye matlaları, sâkîname girizgâhları ve şarabiye gibi manzumelerin meyhanelerde bir masa etrafında nasıl kaleme alındığını uzun uzun hikâye eder: Encümen-i Şuara mensuplarının da müşterek gazelleri olup bir kısmı meyhanelerde yahut işret masasında yazılmıştır. Meyhanelerden başka kahvehaneler ve mesire yerleri müşterek manzumelerin yazıldığı belli başlı mekânlardandır. Ayrıca bu tarz şiir yazmanın bazı şehirlerde ve bölgelerde yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Örneğin Ordu, Amasya, Trabzon, Yozgat, Bursa, Hatay ve Antalya gibi yerler müşterek şiir söyleme geleneğinin yaygınlık kazandığı yörelerdir. En fazla müşterek şiir kaleme alan şairlerin ilk sırasında 29 müşterek gazelle Ordulu Tıfî bulunur. Onu Trabzonlu Hilmî (21). Benlizade Mehmet İzzet (11). Namık Kemal (8) ve ve Eşref Paşa (8) izler (AKSOYAK, 1999: 239). Bu şairlerin ardından en çok müşterek şiir kaleme alan şairler sıralamasında "Ara Nesil Şairi" Mehmet Celâl de 7 manzumesiyle alır. Şiirlerine geçmeden önce Mehmet Celâl hayatına bir göz atalım.

Mehmet Celâl (d.1867-ö.1912). İstanbul'da doğdu. Babası Jandarma Dâiresi Reisi Ferîk İsmail Hakkı Paşa'dır. Babası Hakkı Paşa'dan ve özel hocalardan dersler almıştır. Mehmet Celâl'in çocukluk yılları babasının görevleri dolayısıyla Şam, Beyrut, Sofya, Erzincan ve Erzurum, Antakya, Halep ve Adana'da geçmiştir.

Mehmet Celâl, gittiği bu yerlerde halk kültürünü ve edebiyatını tanıma imkânı bulmuştur. Erzurum'da halk edebiyatına yönelen Celâl, on iki yaşında saz çalmayı öğrenmiş; aynı zamanda Âşık Kerem, Âşık Garib, Tâhir ile Zühre gibi halk hikâyelerini okuyarak, onlardan zevk almaya, Âşık Dertli ve Âşık Ömer'in divanlarından pek çok şiiri ezberleyerek, onları taklîde başlamıştır. Hakkı Paşa'nın, 1879'da İstanbul'a dönüşünden sonraki yıllarda, Mehmet Celâl, edebî mecmua ve gazeteleri hararetle takibe, bir yandan da Fuzûlî, Nefî, Nâilî ve Şeyh Gâlib gibi şairlerin divanlarını okumaya, hatta bunların pek çok şiirlerini de ezberlemeye çalışmıştır.

Mehmet Celâl yazı hayatına 1884 yılında, Tercümân-ı Hakikat'te Muallim Naci'nin yönettiği edebiyat sütununa gönderdiği şiirlerle başlar. Mehmet Celâl'in Tercümân-ı Hakikat'te yayınlanan ilk şiiri 5 Mart 1884 tarihli "Nazire" başlıklı manzumedir. Bu ilk şiirini, hemen aynı ay içerisinde, yine Tercümân-ı Hakikat'te yayınlanan biri manzum, biri mensur iki şiiri takip eder. Daha sonraları, 1885 Mayısına kadar her ay birkaç tane olmak üzere, Muallim

lim Naci'nin Tercüman'daki sütununa şiirler göndermeyi sürdüren Celâl'in ismi 13 Mayıs 1885'den itibaren Şafak mecmuasında da görülmeye başlar. Bu ilk yıllarında Mehmet Celâl, Muallim Naci'nin kuvvetli tesiri altındadır. Naci'nin şiirlerini örnek alır, onlara nazireler yazar; bazen tahmis eder. Mehmet Celâl, Şafak'ın yanı sıra, Saâdet'e şiirlerini göndermeye başlar. 1886 yılı içerisinde Cerîdetülhakâyık, Gülşen ve Gayret mecmualarında da yazmaya devam eder. 1887'de yazdıklarının hemen hepsi Mürüvvet gazetesinde neşredilir. Celâl, artık Naci'nin çevresinden yavaş yavaş uzaklaşmaya başlamıştır. Gerek Tercümân-ı Hakikat, gerekse Saâdet'e de gönderdiği şiirlerin altında bazen M. Naci'nin takdir veyahut tenkît yollu değerlendirmeleri yer alır.

İlk şiirlerinde tem, şekil, edâ, üslûp ve söz hazinesi yönünden Divan Şiiri'nin taklitçisi olduğu gözlemlenen Mehmet Celâl'in bu durumu Muallim Naci'den gelme tesirlere bağlanabilir. Buna bir de, daha küçük yaşlarından itibaren okuyarak, hatta pek çok şiirini ezberleyerek yetiştiği Fuzûli, Nef'î, Şeyh Galib, Naili dîvanlarından gelme tesiri de ekleyebiliriz. Mehmet Celâl, çok serî, bol ve irticalî şiir söylemesi yüzünden, “Şâir-i Mâder-zâd”, “Şâir-i Şîrîn-makâl” ve en çok da “Şâir-i Zî-irticâl” diye anılmıştır.

Mehmet Celâl, Mürüvvet'te yazdığı yazılardan sonra, 1891'den itibaren Maârif, Resimli Gazete, Hazîne-i Fünûn ve Mekteb gibi dergiler de eserlerini yayımlar. 1891 ve 1892 yıllarında şiir, hikâye, makale ve mensûrelerinin yoğun bir şekilde Maârif ve Resimli Gazete'de yer aldığı görülür. 1893'de bunlara Hazîne-i Fünûn da eklenir. 1895'te Mehmet Celâl ismini Hazîne-i Fünûn, Mekteb ve Mâlûmât'ta görürüz. Ayrıca Sabah, Muktebes, Marifet, Malûmat, Musavver Terakkî, İrtikâ, Musavver Fen ve Edeb ile Servet ve Sabah gazetelerinde de şiirler yazar.

Mehmet Celâl'in edebiyata Muallim Naci dairesi içerisinde dâhil olması, gençlik devresinden itibaren edebî ilişkiler ve yakın arkadaşlıklar kurabileceği bir çevreyi kendisine sunmuştur. Bu çevreyi teşkil eden isimler arasında Ahmet Râsim, Andelîb Faik Esad, Ali Ruhî, Muallim Feyzî, Şeyh Vasfî, Müstecâbizade İsmet, Tepedelenlizâde Kâmil, İbnürrifat Sâmih, Faik Reşat, Nuri Şeydâ v.s. sayılabilir.

Müptelâ olduğu işret ve yaşadığı bohem hayatı, onu, karakterinde zaten evvelden beri var olan melankoliye ve gitgide de cinnete benzer bir hâle sürükler. Yakın arkadaşı Ahmet Râsim, Mehmet Celâl'in bu işret hayatını, mey-

hane arkadaşlarını ve sarhoşlukla yaptığı dengesiz davranışları *Muharrir Şâir Edib*'de anlatmaktadır. Celâl bu isimlerden bazılarıyla pekiştirdiği dostluklarını hârâbat âlemlerine de taşımış, onlarla şarkılı, içkili sohbetlerde de beraber olmuştur. Bu arkadaşlarıyla müşterek gazeller söylemiştir Ahmet Râsim, Celâlin bu meyhane arkadaşları çevresini uzun uzun anlatır: "*Hacı Bey mütavassûf-i şuarâdan pek çoğunu tanırdı. Bilhassa Celâl hakkında pek ziyâde mütehasis görünürdü. Veresiyeleri unutmak, verilmiştir diye tezgahdâra haber yollamak muhteriat-ı mükrimânesinden idi.*"

Trablus mektupçusu Arif Hikmet Bey, Deli lakabıyla müştehir idi. Hacı'nın daimî bir senâhânı idi. Hattâ onun için:

-Karagün meyhanecisi!..

der idi. Merhumdan maada, Harputlu Hayri, Adanalı Ziya, hattâ Ali Ruhî, Maârif nâmında bir mecmûa-i mevkute neşreden Vassâf, Nuri Şeyda, arada sırada Muallim Naci, Şeyh Vasfî, velhâsil evvelce saydıklarım, Celâl vesaire ile burada bazen bir küme faslı teşekkül ederdi. Fakat bu fasılların şerh ve tafsile değer fevkalâdelikleri yok idi. Asıl küme fasılları kodamanlardan değil, Andelib veya Faik Reşâd merhumun riyasetinde in'ikâd eden şiirli, şarkılı, gürültülü, inşâd-ı âsâra bol bol müsâit olan husûsî encümenler şeklinde idi". Ahmet Râsim, bu meclislerde Muallim Naci'nin Celâl'i her görüşünde ona takılarak sakalaştığını da söyler (ANDI, 1995:1-39).

Ahmet Rasim, bir meyhanede Celâl'in de katıldığı müşterek şiir kaleme almayı şöyle hikâye ediyor: "*Kalem sahipleri için daha serbest, daha coşkun toplantı yerleri meyhanelerle birahanelerdir. "Kerhat vakti" dedikleri içki saati gelince, eski şairlerle yazarlar türlü semtlere dağılırlar; alıştıkları meyhanelerin birine girerek masa başında toplanırlar. Bir iki kadeh parlattıktan sonra edebiyat dedikodularına girişirler. Her biri yeni hazırladığı gazeli kendine özgü bir eda ile okur. Ara sıra karşılıklı "müşaare"ler de olur. Biri bir mısra söyler, içlerinden bir başkası aynı vezin ve kafiyede bir mısra ile beyti tamamlar, sonra mısralar birbirini izler." "Odalar, kiraathaneler, birahaneler birer imtihan yeri idiyse de bu işe en ziyade meyhaneler cilve yeri olurdu. İddia sahibi evvelemirde birinci mısraı yapmış bulunurdu. Bu hususta Andelib, Müstecabizade, Celâl, Fâik Reşat ileri giderlerdi. Bu imtihanlara koca kafamla benim de iştirak ettiğim vâki olmuştur. İlk mısraı söyleyecek olan veyahut arkadaşları önce kâğıt ile kurşun kalemi çıkarırlar. Taş masa üzerine koyarlar. Dökülen su veya rakı damlalarından kâğıdın ıslanıp yazıların*

okunmaz bir hale geldiği çokluktur. Fakat kafalar kızıştıkça hafızaya da cilâ geldiğinden o anda unutmak mülhaza olunamazdı. Farz edin ki birinci mısraı Andelib bulmuş olsun. Gayetle mütevazi olduğu halde siması derhal yabancı bir gurur ile değişir, gözleri parlardı. Mesela Andelib:

“Ne hâlin varsa gör ey dil usandım gayrı senden ben”

Dedi mi derhal baş tarafına isminin ilk harfi olan bir (A) koyarak mısra kâğıda geçirilir, karşısındakini ikinci mısraın kaygısı alır. Uzun düşünmek acemiliğe, ilhamların darlığına, fikri kuvvetin zayıflığına haml olunurdu. Şayanı takdir olan iştirakçi birinci mısraın yazılıp bitmesini müteakip kâğıdı kendine çekerek:

(M) “Kederlerden, seherlerden, tükenmez derd-i mihnetden”i yazabilmekte idi. Üçüncü varsa epeyce zaman kazanmış olacağından ondaki hatırlama müddeti tabiatıyla çabuk olurdu. Onun için üçüncüler pek gecikmezler idi. O da meselâ

(C) “Bütün hülyâ-yı vaslınla döker hûn-âbeyi çeşmim”i fırlatırdı. Dördüncü yoksa birinci, dördüncü mısraı hazırlamağa koyulur, bunda biraz madrabazlık olurdu. Birinci ekseriya iki mısraı yolda yapmış bulunur yahut nazmın mevzuunun kederli elemli olacağını bildiği için ilk mısraı müteakip ikincisinin kağıyesine dikkat ederek kendi kağıyesini bulur bulmaz davranırdı. Dördüncü varsa, işi pek ziyade kolaylaşmış olduğundan üç arkadaşını intizarda bırakmaz !

(F) “Tahammül eylemek müşkül bütün gün nâle vü şîven”

Deyip kestirip atardı. Bunun en komiği perşembe günü çıkan bir risalede: Meşhur şairlerimizden Andelib, Müstecabizade İsmet, Celâl beylerle Fâik Reşat Bey’in müşterek tanzim eyledikleri “kita-ı ranadır” ibaresiyle matbu sahifenin süslenmiş olmasıydı ! Şair başına birer mısra düşen bu kıtanın mahiyet ve kıymeti manada değil, terkinin süratinde olmakla bazen “müştereken” kaydının evveline bi’l-irticâl” de yapıştırılırdı (RASİM, 1980: 150, 200; LEVEND, 1965: 31)” pasajlarıyla veriyor.

Mehmet Celâl’in de katıldığı müşterek şiirlerde Abu, Ahmet Rasim, Ali Ruhî, Naci [Sağdıç], Ali Ulvî, Andelib, Beşiktaşlı Sadî ve Kostî Efendi’nin adları geçmektedir. Mehmet Celâl’in de katıldığı bu müşterek şiirlerden ikisi

Şafak dergisinde yayınlanmıştır. Bunun yanı sıra şair bazı müşterek şiirlerine ise *Adada Söylediklerim* ve *Zâde-i Şâir* adlı şiir kitaplarında yer yermiştir (ANDI, 1995: 1-39).

Mehmet Celâl'in hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgileri M. Fatih Andi ve Ahmet Rasim'in anılarından özetledik. Bu bilgilerle şairin müşterek şiirlere katılmasının nedenlerini ortaya koymaktadır. Bunlardan en önemlisi Celâl'in gençliğinde halk şiirine ilgi duymasındır. Halk şiirinde irticalî (doğaçlama) şiir söyleme geleneği oldukça önemlidir. Bu terbiye ile yetişen Celâl'in doğaçlama şiir söylemedeki yeteneği herkes tarafından kabul edilmektedir ki zaten kendisi de "şâir-i zi-irtical (birdenbire, düşünmeden, hazırlıksız, içine doğduğu gibi şiir söyleyen)" unvanı ile tanınmıştır. Ayrıca Celâl'in şiirde kafiye fazla önem vermeyen ve çok fazla edebî sanatın yer almasını gereksiz gören düşünceleri (ÖNAL, 1998: 425) müşterek şiir yazmada kolaylık sağlayan unsurlardandır.

Başta Mehmet Celâl olmak üzere müşterek şiirlere Ahmet Râsim, Andelîb Ali Ruhî, Tepedelenlizâde Kâmil ve Faik Reşat'ın Muallim Naci ile yakınlıkları da dikkat çekicidir. Bütün bunlara ek olarak Celâl'in yaşadığı bohem hayat, başta Ahmet Rasim olmak üzere dostlarıyla genellikle meyhanelerde bir araya gelmeleri müşterek şiirlerin hazırlayıcısı olmuştur. Müşterek şiirlerin nazım biçimleri de bu şiirlerin nasıl kolayca kaleme alındığı konusunda bilgi vermektedir. Manzumelerden ilk üçü gazel; sonraki iki manzume de kıta nazım şekliyle yazılmıştır. Son manzume "şarkı" başlığını taşımaktadır. Manzumelerin nazım şekline göre dağılımına bakıldığında Celâl'in müşterek şiirlerinde gazelin yanı sıra kıta ve şarkı nazım biçimlerini de tercih ettiği görülmüyor. Kıta ve şarkıların öbür nazım biçimlerine oranla kısa ve dilinin sade olması, bunları oluşturduktan sonra, belki de şarkı olarak tekrar tekrar okunmasına fırsat veriyordu. Böylece yarışmayla birlikte eğlenceli bir ortam da sağlanmış oluyordu. Zamanın gazete ve dergilerinin de bu eğlenceli ve değişik şiir yaratma biçimine sempatiyle yaklaşmalarının sonucunda müşterek şiirler dolayısıyla bunları yazan şairlerin bu yayın organlarında sık sık boy gösteribilmelerine de olanak sağlıyordu.

- 1 S Nâz eyler idim çerhe sana çâker olaydım !
C Baş egmez idim göklere hâkin ger olaydım !
- 2 S Nâsûta tenezzül mü ederdî dil-i şeydâ
C Göklere uçardım sana ben şeh-per olaydım
- 3 S Mihr ü mehe berk-efgen-i ikbâl olurdu,
C Zülfünde duran şâne-i nûr-âver olaydım !
- 4 S Yâ ahker olaydım da yanaydım ocağında,
C Yâ âteş-i aşkın ile hâkister olaydım
- 5 S Dürr ü güher-i çerhe muâdil tutulurdum
C Elmâsıma bir halka-i engüşter olaydım
- 6 S Zülfünde ruhun şemm ile dil-şâd olurdu
C Ey gül! Sana bâlîn (?) -i safâ-perver olaydım
- 7 S Mânend-i Celâl eyler idim aşkımı ilân!
C Sadî gibi âlemde sühan-perver olaydım
(CELÂL, 1311: 110)

2

Müşterek Gazel

[Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlâtün Fâ'îlün]

- 1 İ Gamzeler bî-dâd, müjgânlar belâ peykânıdır
İ Bir kemân-eburü ki âlem çeşminin kurbânıdır
- 2 C Bezm-i ünsümden çekildi girye-bâr-ı hasretim
C Şimdi bilmem ol perî-peyker kimin cânânıdır
- 3 İ Seyr için dîdârını ayrılmıyor âyineden
İ Bir perî kim kendi hüsn ü ânının hayrânıdır
- 4 C Dinle âh u zârını Allâh için ey bî-vefâ
C Cân be-leb bir âşık-ı bî-çârenin efgânıdır
- 5 L Sîne-çâk olmakda ey meh âşıkı mazûr tut
L Tavr-ı istignâ-perestîn mâhî-i sâmânıdır

- 6 L Hazret-i İsmet ile Mîr-i Celâl'e dâimâ
L Bence Lâmih böyle pey-revlik taâlâ şâındır
(M. İSMET-CELÂL-T. LÂMÎH, 1310: 115)

3

- [Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün]
1 K Yed-i beyzâmı seyrân eyleyenler nûrdur derler
K Bakılmaz sînene âyîne-i billûrdur derler
2 C Görenler sîne-i mecrûhum üzre sîne-i yârı
C Sarılmış yâreye san merhem-i kâfûrdur derler
3 H Harâbât-ı mugâna gerçi çokdan varmadık ammâ
H İşitdik hep varanlardan katı mamûrdur derler
4 Ab Gece feryâdda mıydın düşmeninle ey dil-i pür-hûn
Ab Sehergeh dûş olanlar sana pek mehcûrdur derler
5 An Harâbâtîlik ile şöyle şöhet bulmuşuz Râmî
Ali Kazâ ile olursak hasta da mahmûrdur derler
(PALA, 1996: 18)

4

Müşterek Kıta

[Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün]

- MC Sen bu şîrîn kelimât ile bu gonca-fem ile
Bezm-i mey bülbüli gülzâr-ı melâhat gülüsün
AU Dil bu ya hem güle hem bülbüle benzetdi seni
Hangi bâgun güli hangi kafesin sünbülüsün
Celâl ve Ulvî
(CELÂL-ULVÎ, 1301: 80; CELÂL, 1303: 49)

5

İki Müşterek Kıta

- [Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlâtün Fe'îlün]
AU Görmeyim mihr-i cemâlin diye mi göz yumarım
Kamaşır dîdelerim tâbiş-i hüsnünle senin !

- MC Bir tecellî ile lâhûtu da tenvîr etti
Söyle hurşîd midir sîne-i pertev-figenin
(CELÂL-ULVÎ, 1301: 80; CELÂL, 1303: 49)

6

Şarkı

[Nakaratı Ser-muharririmizin Olmak Üzere Mümâ İleyhle Ahmed Râsim ve Celâl Beyler Tarafından Müştereken Ve İrticâlen Tanzîm Edilmiştir]

[Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'ûlün]

I

- RS Azalmaz meyl-i sevdâsı azalmaz
RŞ Kocalmaz tâzedir gönlüm kocalmaz
C Perî-peykerlere bîgâne kalmaz
Kocalmaz tâzedir gönlüm kocalmaz

II

- C Bana insâf edin ey bî-bedelsiz!
M Hayâtım geçmesin bir dem güzelsiz
RŞ Olur mu lezzeti ömrün emelsiz
Kocalmaz tâzedir gönlüm kocalmaz

III

- RŞ Efendim nev-civânım, dil-şikârım!
M Hazânımda benim sensin bahârım
CL Seni sevmekte yokdur ihtiyârım
Kocalmaz tâzedir gönlüm kocalmaz

IV

- C Dem-i pîrîde geldim ilticâya
RŞ Beni bir kerre lutf et kıl himâye
M Delîl olsun sebâtım müddeâya
Kocalmaz tâzedir gönlüm kocalmaz

Ahmet Rasim ve Celâl birlikte ortaklaşa ve irticalen söylenmiştir.

(AHMET RASİM-REŞAT-M. CELÂL, 1314: 61; RASİM, REŞAT-M. CELÂL, 1310: 415)

Kaynakça

AKSOYAK, İsmail Hakkı (1999). "Müşterek Şiir Söyleme Geleneği", *Türklük Bili-mi Araştırmaları*, Sivas, S. 8.

- AKSOYAK, İsmail Hakkı (2002). "Ordulu Tıflı Divanı'nda Müşterek Gazeller", *Trabzon ve Çevresi Uluslararası Tarih-Dil-Edebiyat Sempozyumu*, 3-5 Mayıs, Trabzon.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı (2003). "Trabzonlu Emin Hilmî'nin Müşterek Şiirleri", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Niğde, S. 14.
- AKSOYAK, İsmail Hakkı, (2004). "Beylikçi İzzet'in Müşterek Şiirleri", *Abdurrahman Güzel Armağanı*, Ankara.
- AKÜN, Ömer Faruk, (1995). *TDVİA*, "Faik Reşat", İstanbul, C. 12.
- ANDI, M. Fatih, (1995). *Ara Nesil Şairi Mehmet Celâl Hayatı Görüşleri Şiirleri*, İstanbul.
- CELÂL-M. İSMET-T. LÂMİH, (1310). *Maarif*, "Müşterek Gazel" y. 3, C.VI, nr:141 (26 Temmuz 1894)-14 Temmuz 1310, 3 Teşrin-i Sani.
- CELÂL-ULVÎ, (1301). "Müşterek Kıta", *Şafak*, C.I, nr:4 (13 Haziran 1885)-29 Şaban 1302-1 Haziran 1301, s.80.
- LEVEND, Âgâh Sırrı, (1965). *Ahmet Rasim*, Ankara, s. 31.
- MEHMET CELÂL, (1303). *Adada Söylediklerim*, İstanbul 1303, s.49.
- MEHMET CELÂL, (1311). *Zâde-i Şâir*, İstanbul 1311, s.110-111.
- ÖNAL, MEHMET, (1988) "Mehmet Celâl ve Şiirleri", *Türk Kültürü*